

HU

HU

HU

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 2009.10.15.
COM(2009) 538 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI
PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK
ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Úton a tengerfelügyelet integrációja felé:

Az EU tengeri területeire kiterjedő közös információmegosztási környezet

{SEC(2009) 1341}

ÚTON A TENGHERFELÜGYELET INTEGRÁCIÓJA FELÉ: AZ EU TENGERI TERÜLETEIRE KITERJEDŐ KÖZÖS INFORMÁCIÓMEGOSZTÁSI KÖRNYEZET

1. BEVEZETÉS

Az Európai Unió integrált tengerpolitikájáról szóló közleményében¹ a Bizottság vállalta, hogy „lépéseket fog tenni arra, hogy egy interoperábilisabb felügyeleti rendszer egyesítse a tengeri biztonság és védelem, a tengeri környezet védelme érdekében, a halászati felügyelethez, a külső határok ellenőrzéséhez és az egyéb jogérvényesítési tevékenységhez használt, meglévő megfigyelési és nyomon követési rendszereket”.

Az Általános Ügyek Tanácsának 2008. december 8-i ülése szorgalmazta, hogy a Bizottság a tengerfelügyeleti tevékenységek költséghatékonyságának növelése érdekében teremtsen nagyobb átjárhatóságot a nemzeti és közösségi rendszerek között. Az európai határőrizeti rendszer (EUROSUR) kialakításának útiterve, amelyben az EU tengeri területeire kiterjedő közös információmegosztási környezet fokozatos kiépülése körvonalazódik², éppen úgy a tengerfelügyelet további integrációjával kapcsolatos koncepció megerősítését szolgálta, mint a közösségi hajóforgalom megfigyelési és nyomonkövetési rendszereinek közelmúltbeli felújítása³.

Az integrált tengerfelügyelet célja, hogy a megfelelő döntéshozatal érdekében javítsa a helyzetismeret minden olyan tengeri tevékenységre vonatkozóan, amely kihatással van a tengeri közlekedés biztonságára és védelmére, a határellenőrzésre, a tengeri környezetre, a halászati felügyeletre, az Európai Unió kereskedelmi és gazdasági érdekeire csakúgy, mint a bűnüldözésre és a katonai védelemre.

A *tengeri helyzetismeret* nem más, mint azoknak a hatásoknak a helyes felmérése, amelyeket a tengerekkel kapcsolatos tevékenységek az Európai Unió és tagállamai biztonságára és védelmére, gazdaságára és természeti környezetére gyakorolhatnak. Jól meghatározott felhasználói igények és jogok alapján segíti a megfigyelési és felügyeleti tevékenységekért felelős hatóságokat mindazon helyzetek, események és folyamatok megelőzésében és átfogó kezelésében, amelyek az EU tengerpolitikai hatókörébe tartoznak.

Az EU tengerpolitikai hatóköre a következőkre terjed ki: az EU-tagállamoknak az ENSZ 1982. évi Tengerjogi Egyezményében meghatározott felségvizeire, kizárólagos gazdasági övezeteire és kontinentális talapzataira, valamint az ezeken a területeken a tengerfenéken, a felszín alatt, a felszínen vagy a felszín felett, az EU tulajdonában vagy kezelésében lévő, az EU-hoz lobogójánál fogva vagy egyéb módon köthető létesítményeken, szállítmányokon, csónakokon és hajókon végzett tengeri tevékenységekre. Felöleli továbbá valamennyi, a

¹ COM(2007) 575 végleges, 2007.10.10.

² COM(2008) 68 végleges, 2008.2.13., 9. o.

³ A 2009/17/EK irányelv (2009. április 23.) a közösségi hajóforgalomra vonatkozó megfigyelő és információs rendszer létrehozásáról szóló 2002/59/EK irányelv módosításáról, HL L 131., 2009.5.28., 101. o. Hasonló jelentőségű a hajók és kikötőlétesítmények védelmének fokozásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/725/EK rendelet, HL L 129., 2004.4.29., 6. o.

polgári vagy katonai hatóságok által uniós tengeri műveletek számára kijelölt, felkutatási és mentési területet és műveleti területet.⁴

A tengerfelügyeleti információk megosztására határozott igény mutatkozik. A tengeri tevékenységek megfigyelését és felügyeletét végző ágazatspecifikus hatóságok adatokat és operatív információkat gyűjtenek annak érdekében, hogy kialakítsák a saját céljaiknak leginkább megfelelő tengeri helyzetképet. Kölcsönös információcsere híján a legtöbb felhasználói csoport így kialakított képéből hiányzanak a más ágazatok felhasználói által gyűjtött kiegészítő információk. Megfelelő módszerek kidolgozásával lehetővé válna a szóban forgó adatok és információk cseréje, ami pontosíthatná a különböző felhasználók helyzetképét. A pontosabb helyzetképek pedig eredményesebbé tennék a tagállami hatóságok munkáját, és növelnék a költséghatékonyságot.

E közlemény *célja*, hogy megállapítsa az EU tengeri területeire kiterjedő közös információmegosztási környezet kialakításának vezérelveit, illetve hogy elindítsa e környezet létrejöttére irányuló folyamatot. A siker érdekében fokozott koordinációra és egyetértésre van szükség az Európai Bizottság, a tagállamok és az európai védelmi ágazat részéről esetlegesen e célra kijelölt tárgyalópartnerek között.

2. KIHÍVÁSOK

Az EU tengeri területeire kiterjedő közös információmegosztási környezet kialakításával kapcsolatban jelenleg a következő kihívásokkal kell szembenézni:

A felhasználói és szolgáltatói csoportok sokfélesége: A katonai védelemért, a határellenőrzésért, a vámügyekért, a tengerszennyezésért, a halászati felügyeletért, a tengeri közlekedés biztonságaért és védelméért, a hajóforgalom irányításáért, a baleset- és katasztrófavédelemért, a felkutatási és mentési feladatokért, valamint a bűnüldözésért felelős nemzeti hatóságok a saját céljaiknak megfelelően gyűjtik mind a nemzeti, mind az EU szintű információkat.

Noha az információk érdemi megosztását lehetővé tevő technológia már létezik, a tengeri helyzetismeret kiépítéséhez szükséges információk java továbbra is számos nemzeti, uniós és nemzetközi ágazatspecifikus rendszeren keresztül kerül összegyűjtésre.

Egyes esetekben az érintett hatóságok nem is tudnak arról, hogy más hatóságok és rendszerek hasonló információkat gyűjtenek, más esetekben tudnak ugyan róla, de képtelenek megosztani ezeket az információkat egymással olyan, az adatcsere-folyamatokra vonatkozó információmegosztási előírások, megállapodások vagy politikai intézkedések miatt, amelyek pillanatnyilag csak egy-egy felhasználói csoportra érvényesek.

A jogi keretek sokfélesége: Különböző tengerfelügyeleti tevékenységek az EU mindhárom pilléréhez tartoznak. A felügyeleti rendszereket ágazatspecifikus, nemzetközi és uniós szabályozás alapján hozták létre. A tagállamokat semmi sem hátráltathatja abban, hogy – függetlenül a jelenlegi uniós keretektől – integrálják tengerfelügyeleti tevékenységeiket.

⁴ Noha az EU tengerpolitikai hatókörébe tartozó valamennyi terület közvetlen vagy közvetett módon kapcsolódik az EU politikájához és érdekeihez, nem tartozik mindegyikük az EU hatáskörébe.

Határon átnyúló fenyegetések: A EU tengeri területeire kiterjedő, tagállamokat érintő fenyegetéseket gyakran csak több nemzet, olykor csak több ágazat összefogásával lehet hatékonyan kezelni, különösen a nyílt tengeren.

Különös jogszabályi rendelkezések: A nyílt tengeri felügyeleti tevékenységek keretét nemzetközi és uniós jogszabályok biztosítják, amelyek szabályozzák a személyes, bizalmas vagy minősített adatok kezelését is.

3. ALKALMAZÁSI KÖR

Tekintettel az említett kihívásokra, a közös információmegosztási környezet kidolgozásának és megvalósításának folyamata csak az összes érintett felhasználói és szolgáltatói csoporttal való teljes körű konzultáció és koordináció esetén és a szubszidiaritás elvének maximális tiszteletben tartásával lehet sikeres. Ha az tűnik célszerűnek, be kell vonni a folyamatba a szomszédos harmadik országokat is.

A közös információmegosztási környezet alkotóelemei a következőképpen értelmezendők:

- **„Közös”:** mivel a cél az információk megosztása a különböző felhasználói csoportok között, elegendő az információkhoz szükséges adatok egyszeri összegyűjtése.
- Az **„információnak”** segítenie kell a felhasználót a helyzetismeret kialakításában. A különböző felhasználói csoportoktól érkező információknak beazonosíthatóknak, hozzáférhetőknak, értelmezhetőknak és használhatóknak kell lenniük. Gondoskodni kell arról, hogy az információk feldolgozására megfelelő biztonsági intézkedések mellett kerüljön sor.
- A **„megosztás”** során az egyes felhasználói csoportok előre egyeztetett normák és eljárások figyelembevételével küldenek egymásnak és fogadnak egymástól információkat.
- **„Környezet”:** egymással összekapcsolódó ágazatspecifikus információs rendszerek, amelyek segítségével a felhasználók képesek helyzetképeket alkotni, és ezek alapján beazonosítani a tendenciákat és feltárni az anomáliákat és fenyegetéseket.

A közös információmegosztási környezet létrehozásával az alábbiak biztosíthatók:

Interoperabilitás: Meg kell találni az ágazatspecifikus rendszerek közötti információcsere megvalósulásának módját és eszközeit, legyenek azok már működő rendszerek⁵ vagy olyanok, amelyeket az Európai Unió és tagállamai jelenleg fejlesztenek ki olyan EU-ügynökségek támogatásával, mint az EMSA, az EUFA, a FRONTEX vagy az EDA⁶. Ennek előfeltétele az információmegosztást és a megosztott információ előre meghatározott

⁵ Pl. az EMSA által üzemeltetett SafeSeaNet, CleanSeaNet és az EU LRIT-adatközpont.

⁶ A kifejezések és betűszavak glosszáriuma az e közleményhez mellékelt bizottsági szolgálati munkadokumentumban található.

hozzáférési jogokon alapuló védelmét lehetővé tevő jelenlegi és jövőbeli normák, összekapcsolódások, nem-technikai folyamatok és eljárások kidolgozása és megállapítása. Ily módon javulna a tagállamokon belüli ágazatspecifikus rendszerek közötti átjárhatóság is.

A helyzetismeret javítása: Az ebben a környezetben gyűjtött információk jelentősen javítanák a helyzetismeretet az EU-ban és a tagállamokban.

Hatékonyság: Az információmegosztási környezetnek támogatnia kell a tengeri érdekeltségű szereplők erőfeszítéseinek összefogását az információgyűjtésben adódó párhuzamosságok elkerülése révén, amely jelentősen csökkentené a költségeket valamennyi érintett résztvevő számára. Idővel meg lehetne vizsgálni egy olyan koncepció lehetőségét, amely a különböző felhasználói csoportok felügyeleti eszközeinek és forrásainak többcélú felhasználására irányul.

Szubszidiaritás: A tengeren végzett megfigyelési és felügyeleti tevékenységek túlnyomó része tagállami hatáskörbe tartozik. A szubszidiaritás elve alapján a tagállamok felelősek – lehetőleg egy egységes nemzeti koordinációs mechanizmus révén – az ügynökségeiktől, hatóságaiktól és nemzeti szolgáltatóiktól származó információk gyűjtésének és hitelesítésének koordinálásáért. Adott esetben a tagállamok határozzák meg a harmadik felek hozzáférési jogait, az információ- és adatvédelmi szintet, valamint hagyják jóvá és ellenőrzik az adatok szelektív terjesztésére és védelmére vonatkozó mechanizmusokat.

4. AZ EU TENGERI TERÜLETEIRE KITERJEDŐ KÖZÖS INFORMÁCIÓMEGOSZTÁSI KÖRNYEZET KIALAKÍTÁSÁNAK VEZÉRELVEI

4.1. 1. elv: A valamennyi felhasználói csoport összekapcsolásának koncepciója

A közös információmegosztási környezet lehetővé teszi a tagállami hatóságok számára a tengerfelügyeleti információk hatékonyabb felhasználását. Közös szabályokat és normákat kell kidolgozni közösségi szinten a különböző felhasználói csoportok közötti információcsere optimalizálására. A maguk egyéni felhasználói helyzetképének megalkotása érdekében e csoportok mindegyikének lehetőséget kell biztosítani arra, hogy nemzeti szinten nemzetközi⁷, regionális⁸, közösségi⁹, katonai¹⁰ és belső védelmi rendszerekből és mechanizmusokból¹¹ származó információkat küldhessenek és/vagy fogadhassanak a szükséges mérték elve szerint, tiszteletben tartva a felhasználási feltételeket és a meghatározott hozzáférési jogokat.

4.1.1. Megfontolandó kérdések

- (1) Rugalmas információmegosztási környezet: A közös információmegosztási környezetnek kellőképpen védettnek kell lennie, ugyanakkor elég rugalmasnak is

⁷ Pl. AIS, LRIT.

⁸ Pl. BSRBCC, BSBC.

⁹ Pl. SafeSeaNet, EU LRIT-adatközpont, CleanSeaNet, VMS, EUROSUR.

¹⁰ Pl. MSSIS, VR-MTC, SUCBAS.

¹¹ Pl. MAOC-N, CeCLAD, FRONTEX információs rendszer.

ahhoz, hogy új felhasználói igényekhez és helyzetekhez igazodjon. Ez egyben azt is jelenti, hogy a közös információmegosztási környezet részét képező valamennyi felhasználói csoport számára hozzáférést kell biztosítani a lehető legtöbb információhoz, hogy azok kialakíthassák a működési követelményeiknek megfelelő egyéni felhasználói helyzetképüket. Ilyen igény jelentkezett például a FRONTEX – az EU déli külső határainál folytatott jogszerűtlen tevékenység megelőzésére irányuló – közös műveletei során.

- (2) Hatékonyabb döntéshozatalt szolgáló részletes információk nyújtása: Hatékonyabb döntéshozatal csak az összes csoport hozzájárulása esetén valósulhat meg. A polgári hatóságok és a védelmi erők közötti információcserének például – az információvédelmi szabályok betartásával – mindkét irányban folynia kell.

4.1.2. Ajánlások

- (1) Párhuzamosságok elkerülése az adatkezelés során: A hajóforgalmi megfigyelési adatokat elegendő volna egyszer továbbítani a Safe-Sea-Net rendszeren¹² keresztül. Ugyanezeket az adatokat ezután hozzáférhetővé lehetne tenni valamennyi elismert felhasználó számára (beleértve a védelmi erőket), összhangban a meglévő vagy adott esetben módosított uniós jogi szabályozással.
- (2) Interoperabilitás az uniós felhasználói csoportok között: Ahhoz, hogy az uniós haderők támogathassák a polgári irányítás alatt álló, a tengeri közlekedés védelmével és biztonságával kapcsolatos tevékenységet, beleértve a katasztrófa-elhárítást, javulnia kellene az érintettek közötti átjárhatóságnak és összeköttetésnek nemzeti szinten.
- (3) Nemzeti szintű koordináció: Javulnia kellene a tengerfelügyelettel kapcsolatos ügyek irányításának, mindenekelőtt nemzeti szinten. Ebben az összefüggésben célszerű volna, ha a már információs központként működő ágazatspecifikus hatóságok kapcsolódási pontként szolgálnának a közös információmegosztási környezet számára.
- (4) Nemzetközi és regionális együttműködés: Az EU-n belüli különböző tengerfelügyeleti rendszerek közötti kapcsolódási pontok kiépítése során kellő figyelmet kellene fordítani arra a lehetőségre, hogy bizonyos információk harmadik országokkal is megoszthatók. Nem szabad elfeledkezni az ily módon megosztott információ védelmével és kölcsönösségével kapcsolatos kérdésekről sem. Az öt tengeri régió (Balti-tenger, Északi-tenger, Atlanti-óceán, Földközi-tenger és Fekete-tenger) és a legkülső régiók nagy területeket ölelnek fel, amelyek mindegyike sajátos fenyegetésekkel néz szembe. Ahhoz, hogy ezekre megfelelő választ adhassunk, szükséges további erőfeszítéseket tenni.

4.2. 2. elv: Az interoperabilitás és a jövőbeli integráció technikai feltételeinek megteremtése

Az EU tengeri területeire kiterjedő közös információmegosztási környezet leginkább a tengeri megfigyelési és felügyeleti rendszerek nem-hierarchikus technikai feltételeinek

¹² A 2009/17/EK tanácsi irányelv által módosított 2002/59/EK tanácsi irányelv 22a. cikke.

megteremtésével valósítható meg. Egy ilyen rendszer megtervezésekor a különböző információrétegek költséghatékony interakcióját kell szem előtt tartani, hiszen ez eredményezi a pontosabb felhasználói helyzetképek megalkotását. A feltételrendszer struktúráját úgy kell megalkotni, hogy az az adatok gyűjtését, egyesítését, elemzését, továbbítását, kezelését stb. megfelelő szintű decentralizáltság mellett, védelmi megfontolások (pl. hírszerzés) figyelembe vételével, az adatvédelmi rendelkezések és nemzetközi szabályok betartásával, valamint a funkcionális követelmények teljesítésével tegye lehetővé. A meglévő rendszerek adta lehetőségeket maximálisan ki kell használni.

4.2.1. Megfontolandó kérdések

- (1) *Rendszerek interoperabilitása és összekapcsolódása:* Az összes információ egyetlen adatbázisba tömörítése helyett valamennyi felhasználói csoportnak hozzáférhetővé kell tennie saját adatait a hozzáférést igénylő és az adatok fogadására jogosult többi csoport számára. Ily módon az egyes felhasználói csoportok – a szükséges mérték elve szerint – saját információik közreadói, egyben a többi felhasználói csoport által közreadott információk megrendelői. A struktúrának lehetővé kell tennie, hogy az információ a közös normák alapján használható, a kapott adatok minősége megbízható, a hozzáférés pedig csak az arra jogosult felhasználók számára biztosított legyen.
- (2) *A közösségi szintű rendszerek alkalmazása:* Az információk bizonyos kategóriái esetében előnyösebb és költséghatékonyabb az adatok központosított gyűjtése és terjesztése. Indokolt, hogy valamennyi releváns felhasználói csoport a SafeSeaNet közösségi rendszert alkalmazza, melyet az EU tengerpolitikai hatókörében zajló információcsere fő eszközévé kell továbbfejleszteni, különös tekintettel a kikötőbe érkezési és kikötőből indulási értesítésekre, a veszélyes árura vagy a tengeri közlekedés védelmére vonatkozó értesítésekre, a váratlan eseményről vagy balesetről szóló tájékoztatásokra, az AIS-re, az LRIT-re és a tengerszennyezés nyomon követésére. A rendszer irányításáról és jövőbeni fejlesztéséről a 2002/59/EK irányelv értelmében a Bizottság gondoskodik a magas szintű SafeSeaNet-irányítócsoporthoz támogatásával.
- (3) *Ágazatspecifikus rendszerek alkalmazása a minősített információk megosztására:* Az információk bizonyos kategóriái esetében ugyanakkor (pl. belső biztonsági és védelmi hírszerzéssel kapcsolatos minősített, védelmi szempontból érzékeny adatok) ágazatspecifikus megközelítésre van szükség az érintett felhasználói csoportok vagy címzettek biztonsági érdekeinek védelmében. Elvileg ezek az információk csak a releváns felhasználói csoportok között cserélhetők ki a szükséges mérték elve szerint. Adott esetben, ha szükséges, ezek az információk megoszthatók más, a közösségi szintű rendszereket alkalmazó felhasználói csoportokkal vagy címzettekkel, valamint más tagállamokkal is.
- (4) *Regionális megközelítések:* A tagállamoknak mérlegelniük kell, hogy indokolt-e biztosítani a legális és illegális tengeri tevékenységekre vonatkozó közös helyzetismeret lehetőségét a jobb regionális reagálási képesség érdekében.

4.2.2. Ajánlások

- (1) Technikai feltételek: Ezt a struktúrát – a nemzeti hatóságok nemzeti és közösségi szabályozás szerinti hatásköreinek teljes körű figyelembe vétele mellett – úgy kellene kialakítani, hogy abban a különböző információrétegek költséghatékonyan, az átjárhatóság és a közös normák jegyében kapcsolódjanak egymáshoz. A felhasználó számára e rétegek a legjobb információelérési technikát, a hatékony adatbányászat és a korrelációs eljárások lehetőségét, valamint a normális és attól eltérő működési minták összehangolt kritériumait kellene, hogy kínálják. Ennek érdekében szükséges volna megegyezni interoperábilis adatkezelési mintákról és normákról, valamint előre megállapított hozzáférési jogok alapján védett kommunikációs csatornákat kellene létesíteni a releváns adatfelhasználók között.

Példa az információrétegekre (nem-hierarchikus elrendezés):

Az információk gyűjtése, egyesítése, elemzése és továbbítása a következőképpen történhetne:

- **Gyűjtés:** Azonos eszközök (földi eszközök, műholdak, szenzorok) használatával elkerülhető lenne a továbbítandó információk többszöri – pl. katonai és polgári hatóságok általi – begyűjtése.
- **Egyesítés:** Az adategyesítés révén kitölthetők volnának az információs hézagok és csökkenthető volna a különböző forrásból származó információk bizonytalansági foka.
- **Elemzés:** A védelmi szempontból érzékeny adatok elemzését indokolt elkülönítetten végezni.
- **Továbbítás:** A megfelelő információt a megfelelő időben szükséges továbbítani a megfelelő döntéshozóhoz. Az információhoz való hozzáférést megfelelő módon engedélyeztetni kell.

- (2) Interoperabilitás és közös normák: A rendszer a legjobb technikai megoldást követeli meg a szolgálatok összehangolása, az adatok minősége, valamint a bevált megoldásokon alapuló szókincs- és adatcserével kapcsolatos standard módszertanok érdekében. Ez alapvető jelentőségű az EU, illetve szomszédai által – különösen a közös tengeri területeket illetően – hozott intézkedések közötti koherencia biztosítása szempontjából.
- (3) EU-ügynökségek: Az uniós ügynökségek fontos támogató és koordináló szerepet töltenek be a maguk felhasználói csoportjain belül. Adott esetben az információcsere központjaiként is szolgálhatnak.

4.3. 3. elv: A katonai és a polgári hatóságok közötti információcsere

A katonai és a polgári hatóságok közötti információcsere szükségességét a párhuzamosságok elkerülése és a költséghatékonyság indokolja. Szem előtt tartva a szóban forgó hatóságok egymástól eltérő céljait és megbízatásait, a kétirányú információcserét a releváns információkhoz való hozzáféréssel és azok felhasználásával kapcsolatos közös normák és eljárások teszik lehetővé.

4.3.1. Megfontolandó kérdések

- (1) Tiszteletben tartva a nemzeti, regionális vagy nemzetközi hatóságok – nemzeti és közösségi jogszabályokban megállapított – feladatait és hatásköreit, a polgári irányítás alatt álló tengeri biztonsági és belső védelmi tevékenységek tagállami haderők révén megvalósuló támogatása fontos kérdés, és feltételezi a releváns szereplők közötti nagyobb átjárhatóságot és jobb összeköttetést. Természetesen a katonai műveletek végrehajtását is segíthetik polgári forrásból származó adatok.
- (2) A nemzeti és közösségi jogszabályok végrehajtása nyílt tengeri műveletekre vonatkozó szabályok megállapítását és kapacitások rendelkezésre bocsátását igényeli. Az olyan, mindeddig jellemzően védelmi területen alkalmazott technológiákat, mint a nagyfelbontású műholdas felvételek gyűjtése és elemzése, a légi járőrözés, a légénység nélküli járműplatformok bevetése vagy a víz alatti hangok észlelése és elemzése, egyre inkább tekinthetjük úgy, mint amelyek polgári célokra is hasznosíthatók. És fordítva: a közös információmegosztási környezet révén a polgári felhasználói csoportok jelentős mennyiségű releváns információval járulhatnak hozzá a védelmi ágazat ún. azonosított tengeri helyzetképének kialakításához.

4.3.2. Ajánlások

- (1) Hatékonyabb koordináció: A közös információmegosztási környezetre vonatkozó említett célok elérése érdekében kívánatos volna megvalósítani az Európai Bizottság, a tagállamok és az európai védelmi ágazat által esetlegesen kijelölt tárgyalópartnerek közötti szoros koordinációt. Az említett hatékonyabb koordináció politikai iránymutatások formájában való kidolgozása csakis az egyes felhasználói csoportok jogi kereteinek teljes körű tiszteletben tartásával történhetne.

- (2) A felügyeleti eszközök hatékonyabb alkalmazása a csoportokban: Az arra jogosult polgári és katonai felhasználók részére indokolt volna lehetőséget biztosítani az európai felügyeleti eszközök alkalmazásával gyűjtött tengerfelügyeleti adatok küldésére és fogadására. Technikai szempontból ez az információk szükség szerinti megosztására, összeállítására vagy az egyes felhasználóknak való bemutatására vonatkozó közös szabályok megállapítását feltételezi.
- (3) Űreszközök alkalmazásával keletkeztetett adatok: Európa kötelezettséget vállalt arra, hogy a globális környezetvédelmi és biztonsági megfigyelési program (GMES) keretében végzett földmegfigyelés céljára önálló műveleti kapacitásról gondoskodik. Az űrtechnológiai eszközök bevetése révén javuló tengeri helyzetismeret hatékonyabbá teheti a polgári és katonai hatóságok különféle műveleteit, pl. a tengeri forgalom és a tengerszennyezés nyomon követését vagy a jogszerűtlen tengeri tevékenységek elleni küzdelmet. A tengerszennyezés űrből való megfigyelése már ma is részét képezi az EMSA által működtetett CleanSeaNet-rendszernek. Ezekkel a kérdésekkel a GMES keretében is foglalkoznak, elősegítve védelmi alkalmazások kidolgozását az EU tengeri külső határainak őrzete és az EU külső fellépéseinek támogatása terén.

4.4. 4. elv: Különös jogszabályi rendelkezések

Mind az EU-, mind a nemzeti szintű szabályozásban be kell azonosítani azokat a tényezőket, amelyek akadályozzák a megfigyelési és felügyeleti adatoknak a közös információmegosztási környezet kialakítását célzó cseréjét. Az említett akadályok elhárítása során – összhangban a nemzeti és nemzetközi joggal – kellő figyelmet kell fordítani többek között a titkos adatkezelés biztosítására, valamint a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokkal, a személyes adatok védelmével és az adatok tulajdonjogával összefüggő kérdésekre.

4.4.1. Megfontolandó kérdések

- (1) A személyes adatok kezelése: A fenti pontokban tárgyalt különböző tevékenységek során sor kerülhet személyes adatok kezelésére. A közös információmegosztási környezet keretében az Európai Unióban alkalmazandó, a személyes adatok védelméről szóló jogszabályok¹³ elveit tiszteletben kell tartani. Személyes adatok csak jogszerű céllal gyűjthetők, és csak az adatgyűjtés eredeti céljával összhangban levő céllal használhatók fel, illetve továbbíthatók.
- (2) A titkos adatkezelésre vonatkozó követelmények: Úgy tűnik, hogy a tengeri jelentéstételi és felügyeleti adatok jelentős része minősített és/vagy (üzleti) titokként kezelendő adat. Ami az adatok titkos kezelését illeti, a fő akadályt a titkos kezelésre vonatkozó előírások explicit jellege jelenti egyes fontos megfigyelési és felügyeleti eszközök tekintetében. Következésképpen az ilyen típusú adatok kezelése és

13 A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 95/46/EK irányelv (HL L 281., 1995.11.23., 31. o.), valamint a rá vonatkozó nemzeti végrehajtási rendelkezések; a személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 45/2001/EK rendelet (HL L 8., 2001.1.12., 1. o.); az Európa Tanács 1981. január 28-i egyezménye az egyéneknek a személyes adatok gépi feldolgozása során való védelméről (ETS 108). Az egyezményt kiegészíti a felügyeleti hatóságokról és a határokon átnyúló adatáramlásról szóló, egyezményt kiegészítő jegyzőkönyv (ETS 181, 2001. november 8.), valamint az Európa Tanács R(87) 15. számú, a személyes adatoknak a rendőrségi ágazatban való felhasználásáról szóló ajánlása (1987. szeptember 17.).

továbbadása során gondoskodni kell arról, hogy az adat fogadójára ugyanúgy érvényesek a titkos adatkezelésre és a szakmai titoktartásra vonatkozó szabályok, mint az LRIT-vel kapcsolatos jelenlegi rendelkezések esetében.

- (3) Polgári/katonai adatok megosztása: A különböző hatóságok (köztük a katonai hatóságok) közötti lehetséges információ- és adatcserére vonatkozóan tovább kell vizsgálni, miként garantálható a minősített információk, az üzleti titoknak minősülő adatok és a büntfelderítéssel kapcsolatos információk integritása, valamint a személyes adatok védelme.

4.4.2. Ajánlások:

- (1) Valamennyi résztvevő jogi védelmének biztosítása érdekében a különféle meglévő adatbázisokból származó adatok határon átnyúló cseréjét szolgáló mechanizmusokra vonatkozóan indokolt volna létrehozni egy egyértelmű, a szükséges mérték elve szerinti jogi keretet, amely meghatározná legalább a szóban forgó adatok jellegét, az adatszolgáltatók kapacitását, az adatcsere céljait (és módszereit) és az adat lehetséges fogadóinak körét, valamint tartalmazná a (bizonyos) adatok titkos kezelésére és védelmére, illetve a személyes adatok védelmére vonatkozó szükséges biztosítékokat, amennyiben ez releváns, továbbá figyelembe venné a meglévő EU-szintű jogi előírásokat és operációs rendszereket.
- (2) Az általános adatvédelmi jogi keret pillanatnyilag nem terjed ki a személyes adatok katonai, államvédelmi és bűnüldözési célú feldolgozására. Az adatvédelmet ugyanakkor eseti jelleggel szabályozni lehetne a területre vonatkozó közösségi és tagállami szintű jogi eszközök révén.¹⁴ Ily módon további biztosítékokra volna szükség olyan esetekben, amikor a meglévő adatvédelmi jogi keret hatálya alá tartozó hatóságok (pl. halászati hatóságok) és az e hatály alá (egyelőre) nem tartozó hatóságok (pl. katonai, államvédelmi hatóságok) között személyes adatok kicserélését tervezik.

5. ELŐRETEKINTÉS

Az EU tengeri területeire vonatkozó közös információmegosztási környezet kialakításának fent ismertetett *vezérelve*i egy uniós és tagállami szintű eszmecsere megindítását szolgálják. Kíváncsú lenne, ha ebben a munkában valamennyi felhasználói csoport részt venne, és így egyértelműen megfogalmazásra kerülnének igényeik, valamint az azok kielégítéséhez szükséges politikai opciók. Éppen ezért a Bizottság szolgálatai megbízatásuk keretében együttműködnek az Európai Védelmi Ügynökség szerkesztő-szakértő csoportjával egy tengerfelügyeletről szóló jelentés elkészítésében.

Javasoljuk ezzel összefüggésben, hogy a meglévő jogi kereten belüli innovatív megoldások kidolgozására jöjjön létre a különböző uniós szereplők között állandó, strukturált együttműködés a tagállamok polgári és katonai területeit érintően. Ez az együttműködés

14

A Tanács 2008/977/JHA kerethatározata (2008. november 27.) a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében feldolgozott személyes adatok védelméről (HL L 350., 2008.12.30., 60. o.)

hozzájárulhatna a meglévő polgári és katonai rendszerek közötti nagyobb átjárhatósághoz és jobb összeköttetésekhez.

Javasoljuk továbbá, hogy a közös információmegosztási környezet kialakítására irányuló munka a Bizottság által felállított, a tengerfelügyelet integrációjával foglalkozó tagállami szakértői csoport keretében, az ágazati csoportokban és bizottságokban zajló más munkákkal összehangoltan folyjon. Az említett csoportnak különösen a különböző ágazati rendszerek közötti információcsere-mechanizmus struktúrájára kellene összpontosítania, figyelembe véve a meglévő jogi kereteket, és megvizsgálva az információmegosztás eljárási és technológiai akadályait.

A közös információmegosztási környezet kialakítása mindaddig semmilyen módon nem fogja hátráltatni a meglévő és tervezett ágazati információs rendszerek kiépítését, vagy akár fejlesztését, amíg szem előtt tartják a más releváns rendszerekkel folytatott információcserét lehetővé tévő átjárhatóság szükségességét.

Iteratív munkamódszerünk következtében a vezérelvek még módosulhatnak, különösen az alábbi három projekt eredményeinek tükrében. E projektek különböző tagállamokhoz és felhasználói csoportokhoz köthető felhasználók információcsere-képességét mérik fel:

- (1) A tengerfelügyeleti integráció Földközi-tengeren és a kapcsolódó atlanti-óceáni területeken történő megvalósulását vizsgáló kísérleti projekt¹⁵. A kétéves projekt célja annak megvizsgálása, hogy a térségben található hat tagállam képes-e a felügyeleti információk megosztására a kábítószer-kereskedelem, a terrorizmus és az illegális javak csempészete elleni küzdelem, a tengerszennyezés megelőzése, valamint a határellenőrzés terén. A projekt várhatóan 2009 végén indul útjára.
- (2) A tengerfelügyeleti integráció Észak-Európa tengeri területein történő megvalósulását vizsgáló kísérleti projekt¹⁶ az említett földközi-tengeri projektéhez hasonló célokkal és időtartamban.
- (3) A hetedik kutatási keretprogram 2010-es munkaprogramjában („biztonság” témakör) ajánlattételi felhívást tettek közzé egy demonstrációs program kidolgozására, amelynek célja egy tengeri határőrizetre vonatkozó, „rendszerek feletti rendszer” átfogó integrálása, validálása és demonstrálása. Fő kérdések: a kisméretű vízi járművek észlelése, adataegyesítés az anomáliák feltárására, átjárhatóság és megfizethetőség. A javasolt megoldást a tengeri külső határok egy arra kijelölt területén kell tesztelni, felvázolva technikai szempontból az EU tengeri területeire kiterjedő közös információmegosztási környezet kialakításának útját. Ezenkívül a hetedik kutatási keretprogram új technológiai témakörében ajánlattételi felhívást tettek közzé egy preoperatív GMES-szolgáltatás tengerfelügyeleti célú kifejlesztésére.

A tengerfelügyelet integrációjára vonatkozó további EU-kezdeményezések listája az e közleményhez mellékelte bizottsági szolgálati munkadokumentumban található.

¹⁵ Ajánlattételi felhívás – MARE/2008/13.

¹⁶ Ajánlattételi felhívás – MARE/2009/41.

6. KÖVETKEZTETÉSEK

A tengerfelügyeleti integráció koncepciója révén javulna a tengeri tevékenységekért felelős hatóságok hatékonysága oly módon, hogy a szóban forgó hatóságok több olyan eszközhöz és információhoz jutnának hozzá, amelyek szükségesek feladataik ellátásához. Ennek eredménye a nagyobb műveleti hatékonyság és a műveleti költségek csökkenése lenne. Az EU-szintű megtakarítási potenciál jelentős, hiszen a személyek felderítésére, azonosítására, nyomon követésére és elfogására vonatkozó igény folyamatosan nő többek között az illegális bevándorlás és az illegális halászat megakadályozása, a tengeri baleset-megelőzés, valamint a környezetvédelem és a kereskedelem előmozdítása terén. A folyamatból származó előnyök kedvezően fognak hatni a nemzetbiztonságra, a tengeri közlekedés védelmére és biztonságára, a tengeri környezet védelmére, a határellenőrzésre és általában véve a törvények betartatására.

A Bizottság ezért felkéri a Tanácsot, az Európai Parlamentet, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot és a Régiók Bizottságát:

- az ebben a közleményben előterjesztett célok elfogadására;
- a felelősségi körükbe tartozó területeken a javasolt koncepció támogatására.